

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
վերաքննիչ քրեական դատարան,
նախագահող դատավոր՝ Ս.Համբարձումյան
դատավորներ՝ Ն.Հովակիմյան
Կ.Մարդանյան

15 նոյեմբերի 2023 թվական

ք.Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը (այսուհետ նաև՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ՝ Հ.ԱՍԱՏՐՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ
Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ
Ս.ՕՀԱՆՅԱՆԻ

գրավոր ընթացակարգով քննության առնելով Վրեժ Վաղինակի Ստեփանյանի
վերաբերյալ ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի՝ 2021 թվականի մայիսի 19-ի
որոշման դեմ ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Հ.Ասլանյանի վճռաբեկ բողոքը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. 2020 թվականի մարտի 4-ին ՀՀ քննչական կոմիտեի Սյունիքի մարզային քննչական վարչությունում 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրք) 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետի հատկանիշներով հարուցվել է թիվ 41100620 քրեական գործը:

Նախաքննության մարմնի՝ 2020 թվականի հուլիսի 14-ի որոշմամբ Վրեժ Վաղինակի Ստեփանյանը ներգրավվել է որպես մեղադրյալ, և նրան մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով և 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

Նախաքննության մարմնի՝ 2020 թվականի սեպտեմբերի 3-ի որոշմամբ Վրեժ Ստեփանյանին առաջադրված մեղադրանքը փոփոխվել է, և նրան կրկին մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով և 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

Նախաքննության մարմնի՝ 2020 թվականի սեպտեմբերի 20-ի որոշմամբ թիվ 41100620 քրեական գործից անջատվել է Վրեժ Ստեփանյանի վերաբերյալ մասը, որին շնորհվել է 41100620/1 համարը:

2020 թվականի հոկտեմբերի 23-ին թիվ 41100620/1 քրեական գործը մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

2. Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի (այսուհետ՝ նաև Առաջին ատյանի դատարան)՝ 2021 թվականի հունվարի 25-ի դատավճռով Վրեժ Ստեփանյանը մեղավոր է ճանաչվել ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով և 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված հանցանքների կատարման մեջ: ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ պատիժ է նշանակվել ազատազրկում՝ 4 (չորս) տարի 6 (վեց) ամիս ժամկետով՝ առանց գույքի բռնագրավման, իսկ 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ ազատազրկում՝ 6 (վեց) ամիս ժամկետով: ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 66-րդ հոդվածի կանոնների

կիրառմամբ՝ նշանակված պատիժները լրիվ գումարելու միջոցով, Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ վերջնական պատիժ է նշանակվել ազատազրկում՝ 5 (հինգ) տարի ժամկետով՝ առանց գույքի բռնագրավման:

Պատժի սկիզբը հաշվվել է 2020 թվականի հուլիսի 12-ից: Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ կիրառված խափանման միջոց կալանավորումը թողնվել է անփոփոխ՝ մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը:

Տուժող Արթուր Ալավերդյանի կողմից ներկայացված քաղաքացիական հայցը բավարարվել է ամբողջությամբ: Վճռվել է Վ.Ստեփանյանից հօգուտ տուժողի բռնագանձել 892.000 (ութ հարյուր իննսուններկու հազար) ՀՀ դրամ՝ որպես հանցագործությանը պատճառված գույքային վնասի հատուցում:

3. ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի (այսուհետ՝ նաև Վերաքննիչ դատարան)՝ 2021 թվականի մայիսի 19-ի որոշմամբ ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանի պաշտպան Ռ.Ղազարյանի վերաքննիչ բողոքը բավարարվել է մասնակիորեն, Առաջին ատյանի դատարանի դատավճիռը բեկանվել և փոփոխվել է, ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով առաջադրված մեղադրանքում Վ.Ստեփանյանը ճանաչվել է անմեղ և արդարացվել՝ արարքում հանցակազմի բացակայության հիմքով: Նրան թողնվել է կրելու ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով նախատեսված հանցագործության համար նշանակված՝ 4 (չորս) տարի 6 (վեց) ամիս ժամկետով ազատազրկումը: Առաջին ատյանի դատարանի դատավճիռը մնացած մասով թողնվել է անփոփոխ:

4. Վերաքննիչ դատարանի վերոնշյալ որոշման դեմ ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Հ.Ասլանյանը բերել է վճռաբեկ բողոք, որը Վճռաբեկ դատարանի՝ 2021 թվականի նոյեմբերի 19-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ¹: Վճռաբեկ դատարանը 2023 թվականի հուլիսի 3-ի որոշմամբ սահմանել է վճռաբեկ բողոքի քննության գրավոր ընթացակարգ:

¹ Համաձայն ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի անցումային դրույթները կարգավորող՝ 483-րդ հոդվածի 8-րդ մասի, սույն բողոքը քննվում է մինչև 2022 թվականի հուլիսի 1-ը գործող կարգով:

Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, հիմնավորումները և պահանջը.

Վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներքոհիշյալ հիմնավորումներով.

5. Բողոքի հեղինակը նշել է, որ անհիմն են Վերաքննիչ դատարանի հետևություններն առ այն, որ գողություն կատարելու նպատակով մուտքի դռան փականը վնասելու միջոցով բնակարան ապօրինի մուտք գործելն ընդգրկված է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետի դիսպոզիցիայում:

Բողոք բերած անձն ընդգծել է, որ Վերաքննիչ դատարանի կողմից բավարար չափով քննարկման և վերլուծության առարկա չեն դարձվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով և 185-րդ հոդվածով նախատեսված հանցակազմերի հատկանիշները, ինչի արդյունքում դատարանը հանգել է անհիմն հետևության առ այն, որ գույքի վնասման կամ ոչնչացման գործողություններն ընդգրկված են ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետի դիսպոզիցիայում, ուստի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածով չպետք է որակվեն:

Բողոքաբերը փաստարկել է, որ գողություն կատարելու նպատակ ունեցող անձը, որոշակի գույք վնասելիս կամ ոչնչացնելիս, բոլոր դեպքերում գործում է ուղղակի կամ անուղղակի դիտավորությամբ՝ գիտակցում է, որ բնակարան ապօրինի մուտք գործելու համար վնասում է գույքը, նախատեսում է դրա արդյունքում տուժողին վնաս պատճառելը և ցանկանում է դա, կամ առնվազն գիտակցաբար թույլ է տալիս:

Մինչդեռ, Վերաքննիչ դատարանի մոտեցմամբ առաջնորդվելու դեպքում, չի ապահովվի մարդու իրավունքների քրեաիրավական լիարժեք պաշտպանությունը, և, օրինակ, 10.000 ՀՀ դրամ արժեքով գույքը հափշտակելու համար 1.000.000 ՀՀ դրամ արժեքով գույքը ոչնչացնելու (վնասելու) դեպքում քրեական օրենքի պաշտպանության տակ է առնվելու բացառապես հափշտակված գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը, իսկ կրած ավելի մեծ գույքային վնասը քրեաիրավական պաշտպանությունից դուրս է մնալու, ինչը, բնականաբար, հիմնավորված չէ:

6. Վերոգրյալի հիման վրա, բողոք բերած անձը խնդրել է Վերաքննիչ դատարանի որոշումը մասնակի՝ Վ.Ստեփանյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով անմեղ ճանաչելու և արարքում հանցակազմի բացակայության հիմքով արդարացնելու մասով, բեկանել՝ օրինական ուժ տալով Առաջին ատյանի դատարանի դատավճռին:

Վճռարեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

7. Վրեժ Ստեփանյանին մեղադրանք է առաջադրվել հետևյալ արարքի համար. «Ելա ուրիշի գույքը անուղղակի չկոնկրետացված դիտավորությամբ վնասելու եղանակով բնակարան սպորինի մուտք գործելով խոշոր չափերով գաղտնի հափշտակություն կատարելու դիտավորությամբ, նախնական համաձայնության գալով ինքնությունը դեռևս չպարզված մի խումբ անձանց հետ, հանցավոր ճանապարհով գույք ձեռք բերելու շահադիտական նպատակով, 2020 թվականի փետրվարի 28-ի՝ ժամը 12:00-ից մինչև 2020 թվականի մարտի 3-ը ժամը՝ 13:50-ն ընկած ժամանակահատվածում, տեխնիկական միջոցների գործադրմամբ մուտքի դռան ներքին փականը տեղահան անելու միջոցով սպորինի մուտք գործելով Արթուր Աշոտի Ալավերդյանի՝ Կապան համայնքի Վահանավանք 33 հասցեում գրնվող առանձնատուն, գողացել է մոտ 885.000 ՀՀ դրամ ընդհանուր արժողությամբ 1 հար "Sony" (Սոնի) սպրանքանիշի 115 դյույմ անկյունագծով և 1 հար "LG" (Էլ Զի) սպրանքանիշի՝ 45 դյույմ անկյունագծով ամարթ հնարավորությամբ պլազմային հեռուստացույցներ, առյուծի պարկերով 1 փայտե քանդակ-մոխրաման, եգիպտական պապիրուսի վրա արված 1 նկար, "Բայկալ MP-512" տեսակի օդաձնշիչ 1 հրացան, 1 հար "Electrolux" (Էլեկտրոլյուքս) և 1 հար այլ սպրանքանիշի էլեկտրական տաքացուցիչներ, ճամփորդական 1 պայուսակ, "Արարար, 5 աստղ" տեսակի 0.5 լիտր տարողության 2 շիշ կոնյակ և "Բակարդի" սպրանքատեսակի 1 լիտր տարողության 1 շիշ ռոմ, ինչի հետևանքով Արթուր

Ալավերդյանին գույքը վնասելու հետ կապված դիրավորությանը պատճառվել է նաև զգալի չափերի՝ 60.000 ՀՀ դրամ գույքային վնաս»²:

8. Առաջին ատյանի դատարանի՝ 2021 թվականի հունվարի 25-ի դատավճռի համաձայն՝ «(...) [Բ]արարանը հաստատված է համարում, որ ամբաստանյալ Վրեժ Վաղինասկի Սրեփանյանը կարարել է հանցավոր արարքներ, որոնք նախատեսված են ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177 հոդվածի 3-րդ մասի 1.1 կետով ու ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185 հոդվածի 1-ին մասով և որակվում են որպես գողություն, որը կարարվել է խոշոր չափերով, մի խումբ անձանց կողմից նախնական համաձայնությամբ ու բնակարան ապօրինի մուտք գործելով և ուրիշի գույքը դիրավորությանը վնասել, որը զգալի չափերի վնաս է պատճառել:

Այսինքն, ամբաստանյալի՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177 հոդվածի 3-րդ մասի 1.1 կետով ու ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185 հոդվածի 1-ին մասով, կարարած հանցանքները հիմնավորված են, մեղսագրվող արարքի նկատմամբ քրեական օրենքի որակումը՝ ճիշտ, որոնցով էլ նա ենթակա է պարասխանարվության և պարժի:

(...)

Տուժող Արթուր Ալավերդյանը հայցադիմում է ներկայացրել՝ Վրեժ Սրեփանյանից 892.000 (ութ հարյուր ինսուններկու հազար) ՀՀ դրամ բնագանձման պահանջով, որպես հանցագործությանը պատճառված գույքային վնասի հատուցում:

(...)

Տվյալ դեպքում, դարարանը հաստատված համարելով Վրեժ Սրեփանյանին առաջադրված մեղադրանքն ամբողջ ծավալով, գրնում է, որ տուժող Արթուր Ալավերդյանի ներկայացված քաղաքացիական հայցը ենթակա է բավարարման: (...)»³:

9. Վերաքննիչ դատարանի՝ 2021 թվականի մայիսի 19-ի որոշման համաձայն՝ «(...) Վերաքննիչ դարարանը, վերաքննիչ բողոքի հիմքերի և հիմնավորումների սահմաններում վերանայելով Առաջին ատյանի դարարանի դարավճիռը, հանգում

² Տե՛ս քրեական գործ, հատոր 3-րդ, թերթեր 39-44:

³ Տե՛ս քրեական գործ, հատոր 5-րդ, թերթեր 64-73:

է այն հերկության, որ Ռ.Ղազարյանի վերաքննիչ բողոքը պետք է բավարարել մասնակիորեն՝ դադարեցնելով բեկանելի և փոփոխելի, ամբաստանյալին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով ճանաչել անմեղ և արդարացնել հերկյալ պարճառարանությամբ:

(...)

Վերաքննիչ դատարանը, ստուգելով սույն գործի փաստական հանգամանքների բացահայտման և քրեական օրենսգրքի կիրառման ճշտությունը, գալիս է այն հերկության, որ գործի փաստական հանգամանքները բացահայտված են ճիշտ, սակայն քրեական օրենքը կիրառելիս դատարանը թույլ է տվել դատական սխալ՝ ամբաստանյալ Վ.Սյրեփանյանի արարքը բացի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետից՝ հանցագործությունների համակցությամբ որակելով նաև ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

Այսպես, առանձնապես մուտքի դռան ներքին փականը տեղահան անելու միջոցով բնակարան ապօրինի մուտք գործելով կատարված գողությունը որակելով նաև ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով, համարելով, որ Վ.Սյրեփանյանը ուրիշի գույքը վնասել է անուղղակի չկոնկրետացված դիտավորությամբ, նախաքննության մարմինը և Առաջին աստիճանի դատարանը հաշվի չեն առել այն հանգամանքը, որ մուտքի դռան ներքին փականը տեղահան անելու միջոցով դուրը բացելը հանդիսացել է բնակարան ապօրինի մուտք գործելու միջոցը կամ եղանակը, առանց որի ամբաստանյալը չէր կարող բնակարան մուտք գործել: Վերջինիս դիտավորությունը որևէ կերպ ուղղված չի եղել դռան փականը վնասելուն, այլ դրա միջոցով նա ցանկացել է բացել դուրը և գողություն կատարելու նպատակով ապօրինի մուտք գործել բնակարան:

Հետևաբար, բնակարանի մուտքի դռան փականը վնասելու միջոցով այնպեղ ապօրինի մուտք գործելը և գողություն կատարելն ընդգրկված է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետի դիտարկից հայտնի և այն ուրիշի գույքը դիտավորությամբ վնասելու համար քրեական պարասխասնարվություն նախատեսող ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով լրացուցիչ որակում չի պահանջում:

Գոան փականը տեղահան անելիս պատճառված վնասի փոխհատուցման պահանջ կարող է ներկայացվել քաղաքացիական դատավարության կարգով:

(...)

*Այսպիսով, պաշտպան Ռ.Ղազարյանի վերաքննիչ բողոքի հիման վրա վերանայելով ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանի վերաբերյալ Առաջին աստիճանի դատարանի դատավճիռը, Վերաքննիչ դատարանը հանգում է այն հետևության, որ վերաքննիչ բողոքը պետք է բավարարել մասնակիորեն, դատավճիռը բեկանել և փոփոխել, ամբաստանյալին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով ճանաչել անմեղ ու արդարացնել՝ արարքում հանցակազմի բացակայության պատճառաբանությամբ (...)*⁴:

Վճռաբեկ դատարանի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բնակարան ապօրինի մուտք գործելով գույքի գաղտնի հափշտակության և ուրիշի գույքը ոչնչացնելու կամ վնասելու հանցակազմերի հարաբերակցության կապակցությամբ առկա է օրենքի միատեսակ կիրառություն ապահովելու խնդիր: Ուստի, Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում սույն գործով արտահայտել իրավական դիրքորոշումներ, որոնք կարող են ուղղորդող նշանակություն ունենալ նման գործերով դատական պրակտիկայի ճիշտ ձևավորման և իրավունքի զարգացման համար:

10. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավոր են արդյո՞ք Վերաքննիչ դատարանի հետևություններն առ այն, որ ուրիշի գույքի վնասումն ընդգրկված է ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով նախատեսված՝ բնակարան ապօրինի մուտք գործելով գողության հանցակազմի դիսպոզիցիայում, հետևաբար ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածով լրացուցիչ որակում չի պահանջում:

11. ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝
«Գողություն է համարվում ուրիշի գույքի գաղտնի հափշտակությունը»:

Նույն օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետի համաձայն՝
«Գողությունը, որը կատարվել է՝ (...)

⁴ Տե՛ս քրեական գործ, հատոր 6-րդ, թերթեր 40-53:

1.1) *բնակարան ապօրինի մուտք գործելով,*

(...) պատժվում է ազատազրկմամբ՝ չորսից ութ տարի ժամկետով՝ գույքի բռնագրավմամբ կամ առանց դրա»:

12. Վճռաբեկ դատարանը բնակարան ապօրինի մուտք գործելով գողության հատկանիշների մեկնաբանմանն անդրադարձել է *Արայիկ Հակոբյանի և Արտակ Գրիգորյանի* վերաբերյալ գործով որոշման շրջանակներում, որտեղ, ի թիվս այլնի, վերլուծության է ենթարկել բնակարան ապօրինի մուտք գործելու եղանակների առանձնահատկությունները՝ ընդգծելով հետևյալը. *«(...) [Բ]նակարան մուտք գործելը կարող է կատարվել հանցավորի կողմից ինչպես ֆիզիկական, այնպես էլ տեխնիկական միջոցներով կամ տարատեսակ սարքերով, գաղտնի կամ բացահայտ եղանակով բնակարան ներթափանցելով: Ինչ վերաբերում է բնակարան մուտք գործելու ապօրինությանը, ապա այն ենթադրում է, որ հանցավորը հայտնվում է ուրիշի բնակարանում առանց համապատասխան իրավական հիմքերի, բնակարանի տիրոջ կամքին հակառակ, մասնավորապես՝ առանց նրա թույլտվությունը կամ համաձայնությունը սրանալու կամ նրա կամքն ընդհանրապես անտեսելով: Այսպես՝ ներթափանցումը կարող է իրականացվել ինչպես գաղտնի, այնպես էլ բնություն գործադրելով, դրա սպառնալիքով կամ խաբեության միջոցով, այն է՝ հանցավորի կողմից բնակարանի սեփականատիրոջ կամ այլ օրինական տիրապետողի՝ բնակարան մուտք գործելու թույլտվությունը կամ համաձայնությունը ձեռք բերելը՝ վերջինիս մոլորության մեջ գցելու արդյունքում (օրինակ՝ ներկայանում է որպես իշխանության կամ սպասարկման ծառայության ներկայացուցիչ, էլեկտրաէներգիայի կամ գազի մատակարարման կազմակերպության աշխատակից, վերանորոգող-փականագործ և այլն): Ընդ որում, բնակարան ապօրինի մուտք գործելու վերոնշյալ եղանակներն արարքի քրեաիրավական որակման վրա որևէ կերպ չեն ազդում (...):»⁵:*

13. Ընդհանրացնելով վերոշարադրյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում փաստել, որ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի պայմաններում գողության՝ բնակարան ապօրինի մուտք գործելու եղանակներն

⁵ Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Արայիկ Հակոբյանի և Արտակ Գրիգորյանի* գործով 2019 թվականի դեկտեմբերի 20-ի թիվ ԵԱԲԴ/0063/01/17 որոշման 10-12-րդ կետերը:

օրենսդրորեն կոնկրետացված չեն և կարող են ամենատարբեր դրսևորումներն ունենալ՝ գաղտնի կամ բացահայտ, սպառնալիքի միջոցով կամ բռնության գործադրմամբ, խաբեությամբ, գույքը ոչնչացնելով կամ վնասելով և այլն: Ընդ որում, վերոնշյալ եղանակները կարող են լինել ինչպես ոչ հանցավոր, այնպես էլ հանցավոր՝ պարունակելով այլ հանցակազմի հատկանիշներ:

Այս տեսանկյունից կարևոր է ընդգծել, որ թեև բնակարան ապօրինի մուտք գործելու եղանակները հանցակազմի որակման վրա որևէ ազդեցություն չունեն, այնուամենայնիվ, եթե մուտք գործելը դրսևորվում է հանցակազմի ինքնուրույն հատկանիշներ պարունակող արարքով, ապա կատարվածը պետք է որակվի հանցագործությունների համակցության կանոններով: Վերոնշյալ դատողության համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում այն, որ կոնկրետ հանցավոր եղանակը ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածով նախատեսված հանցակազմի դիսպոզիցիայում կամ ծանրացնող հանգամանքներում ընդգրկված չէ, դրա բաղկացուցիչ մասը չէ, ուստի դուրս է հանցակազմի շրջանակներից և ինքնուրույն քրեաիրավական գնահատական է պահանջում (*օրինակ՝ նման իրավիճակ կարող է առաջանալ նաև խարդախության և կեղծ փաստաթուղթ օգտագործելու, սպանության և ապօրինի կեղտոտվ հրազեն կրելու կամ պահելու և այլ հանցակազմերի պարագայում*):

Հետևաբար, այս համատեքստում անդրադառնալով բնակարան ապօրինի մուտք գործելով գողության և ուրիշի գույքը ոչնչացնելու կամ վնասելու հանցակազմերի համակցման հիմնախնդրին՝ Վճռաբեկ դատարանն ընդգծում է, որ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածով նախատեսված գողության հանցակազմը՝ ընդհանրապես, և դրա որակյալ՝ բնակարան ապօրինի մուտք գործելով տեսակը՝ մասնավորապես, չեն բովանդակում այնպիսի հատկանիշներ, ինչպիսիք են հանցանքն ուրիշի գույքը ոչնչացնելով կամ վնասելով կատարելը, այլ կերպ՝ վերոնշյալ եղանակն ընդգրկված չէ գողության հանցակազմի դիսպոզիցիայում, դրա շրջանակներից դուրս է, ուստի չի կարող դիտարկվել որպես գողության բաղկացուցիչ մաս և կլանվել նշված հանցակազմում:

Վերոշարադրյալի հաշվառմամբ՝ Վճռաբեկ դատարանն ընդգծում է, որ եթե ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով

նախատեսված բնակարան ապօրինի մուտք գործելով գողությունը զուգորդվել է ուրիշի գույքը ոչնչացնելով կամ վնասելով, որն իր մեջ պարունակում է տվյալ հանցակազմի բոլոր հատկանիշները, կատարվածն անհրաժեշտ է որակել հանցագործությունների համակցության կանոններով:

14. 2021 թվականի մայիսի 5-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՀՀ գործող քրեական օրենսգիրք) 254-րդ հոդվածի համաձայն՝ «1. *Գողությունը՝ գաղտնի հաիշտակությունը՝ պատժվում է (...):*

2. *Գողությունը, որը կատարվել է՝*

(...)

3) *տեխնիկական միջոցի, հատուկ հարմարեցված սարքավորման կամ այլ առարկայի կամ միջոցի գործադրմամբ կամ այլ եղանակով գույքի պաշտպանության կամ պահպանման համար նախատեսված սարքավորումը, համակարգը, կառույցը կամ այլ միջոցը ոչնչացնելով, վնասելով կամ շրջանցելով,*

(...) պատժվում է տուգանքով՝ քսանապարիկից հիսնապարիկի չափով, կամ հանրային աշխատանքներով՝ հարյուր հիսունից երկու հարյուր յոթանասուն ժամ տևողությամբ, կամ ազատության սահմանափակմամբ՝ մեկից երեք տարի ժամկետով, կամ կարճաժամկետ ազատազրկմամբ՝ մեկից երկու ամիս ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ երկուսից հինգ տարի ժամկետով::

3. *Գողությունը, որը կատարվել է՝*

(...)

2) *բնակարան ապօրինի մուտք գործելով,*

(...) պատժվում է ազատազրկմամբ՝ չորսից ութ տարի ժամկետով»:

ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի համաձայն՝ «1. *Ուրիշի գույքը ոչնչացնելը կամ վնասելը, որը խոշոր չափերի գույքային վնաս է պատճառել՝*

պատժվում է տուգանքով՝ տասնապարիկից երեսնապարիկի չափով, կամ հանրային աշխատանքներով՝ հարյուրից երկու հարյուր ժամ տևողությամբ, կամ ազատության սահմանափակմամբ՝ մեկից երեք տարի ժամկետով, կամ կարճաժամկետ ազատազրկմամբ՝ մեկից երկու ամիս ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը երեք տարի ժամկետով:

2. *Սույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված արարքը, որը՝*

1) կարարվել է մի խումբ անձանց կողմից նախնական համաձայնությամբ,

2) կարարվել է հրկիզման, պայթյունի կամ հանրավրանգ այլ եղանակով,

3) կարարվել է՝ կապված անձի կամ նրա մերձավոր ազգականի կամ մերձավորի կողմից իր պեղական, քաղաքական, ծառայողական մասնագիտական կամ հասարակական գործունեության կամ պարտքի կարարման հետ,

4) կարարվել է ռասայական, ազգային, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումով, կրոնով, քաղաքական կամ այլ հայացքներով կամ անձնական կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներով պայմանավորված արելության, անհանդուրժողականության կամ թշնամանքի շարժառիթով,

5) կարարվել է խուլիգանական դրդումներով կամ

6) առանձնապես խոշոր չափերի գույքային վնաս է պարճատել՝
պարժվում է ազարագրկմամբ՝ երեքից վեց փարի ժամկետով:

3. Սույն հոդվածի 1-ին կամ 2-րդ մասով նախատեսված արարքը, որը՝

1) կարարվել է հանցավոր կազմակերպության կողմից կամ

2) անզգուշությամբ առաջացրել է պարմական, գեղարվեստական կամ մշակութային առանձնակի արժեք ունեցող առարկայի ոչնչացում կամ վնասում՝
պարժվում է ազարագրկմամբ՝ չորսից ութ փարի ժամկետով»:

14.1. ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 254-րդ հոդվածի վերլուծությունից երևում է, որ, ի տարբերություն ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի, ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքով գողության հանցակազմում (սակ՝ ավագակության և կողոպուտի դեպքում) նախատեսվել է նոր ծանրացնող հանգամանք, որն ավելի խիստ պատասխանատվություն է սահմանում գողությունը որևէ եղանակով գույքի պաշտպանության կամ պահպանման համար նախատեսված սարքավորումը, համակարգը, կառույցը կամ այլ միջոցը **ոչնչացնելով, վնասելով կամ շրջանցելով** կատարելու դեպքում: Մասնավորապես, օրենսդրի կողմից առավել վտանգավոր են գնահատվել գողության այն դրսևորումները, երբ հանցավորն ուրիշի գույքին տիրանալու համար որոշակի ֆիզիկական արգելք է հաղթահարում՝ ընդհուպ մինչև ոչնչացում կամ վնասում է այդ գույքի պաշտպանության կամ պահպանման համար նախատեսված սարքավորումը, համակարգը, կառույցը կամ այլ միջոցը:

Վերոգրյալից հետևում է, որ, այսպես կոչված կոտրանքը, նախատեսվելով որպես ծանրացնող հանգամանք, ընդգրկվել է գողության հանցակազմում, դարձել դրա որակյալ տեսակի բաղկացուցիչ մասը: Այլ կերպ՝ նշված դեպքում գործ ունենք բաղկացական հանցագործության հետ, քանի որ հանցագործության եղանակը հանցակազմի ինքնուրույն հատկանիշներ պարունակող հանցավոր արարք է:

Այսպես՝ բաղկացական հանցագործությունների դեպքում հանցակազմի ինքնուրույն հատկանիշներ պարունակող արարքն ուղղակիորեն նկարագրված է բուն հանցագործության դիսպոզիցիայում կամ դրա որակյալ տեսակ(ներ)ում, դրա բաղկացուցիչ մասն է կազմում, ուստի դրանք, իրենց ներքին միասնությամբ պայմանավորված, դիտարկվում են որպես մեկ հանցագործություն (*բաղկացական հանցագործությունների օրինակ է ավազակությունը, մարդու թրաֆիքինգը կամ շահագործումը, սեքսուալ բնույթի բռնի գործողությունները և այլն*): Բացառություն են կազմում, սակայն, այն դեպքերը, երբ հանցագործության մաս կազմող հանցանքի համար օրենքով ավելի խիստ կամ հավասար պատիժ է նախատեսված, քան ամբողջ հանցագործության համար: Նման դեպքերում արարքները որակվում են առանձին՝ համակցության կանոններով, ինչն ուղղակիորեն բխում է ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված հետևյալ իրավակարգավորումից՝ *«Եթե հանցակազմի բաղկացուցիչ մաս է այլ հանցանքի կատարումը, ապա դրա համար անձն առանձին ենթարկվում է քրեական պարասխանարկության միայն այն դեպքում, երբ այդ հանցագործության համար սույն օրենսգրքով հավասար կամ ավելի խիստ պատիժ է նախատեսված, քան այն հանցակազմի համար, որի բաղկացուցիչ մասն է ԿՎՄՍ հանցանքը»*:

15. Սույն որոշման նախորդ կետում կատարված վերլուծության արդյունքում Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ պարզելու համար, թե ուրիշի գույքը ոչնչացնելով կամ վնասելով կատարված գողության դեպքում արարքը պետք է որակվի ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 254-րդ և 264-րդ հոդվածների համակցությամբ, թե միայն 254-րդ հոդվածով, անհրաժեշտ է համեմատական վերլուծության ենթարկել վերոնշյալ նորմերի քրեաիրավական սանկցիաները: Մասնավորապես, եթե կատարվածն իր մեջ պարունակում է ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ ուրիշի գույքը ոչնչացնելու

կամ վնասելու հանցակազմի հասարակ տեսակը, ապա այն կլանվում է ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 254-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված ծանրացնող հանգամանքի մեջ և ինքնուրույն քրեաիրավական գնահատական չի պահանջում: Մինչդեռ, եթե կատարվածն իր մեջ պարունակում է ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի 2-րդ կամ 3-րդ մասով նախատեսված որևէ ծանրացնող հանգամանք, ապա հանցանքները պետք է որակվեն համակցության կանոններով, քանի որ դրանց դեպքում, ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 254-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համեմատ, ավելի խիստ պատիժ է նախատեսված:

15.1. Վերոնշյալի համատեքստում Վճռաբեկ դատարանն ընդգծում է, որ եթե բնակարան ապօրինի մուտք գործելով գողությունը զուգորդվում է ուրիշի գույքը ոչնչացնելով կամ վնասելով, որն իր մեջ պարունակում է ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի 1-ին մասի հատկանիշները, ապա կատարվածը պետք է որակվի միայն 254-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետով, մինչդեռ, ծանրացնող հանգամանքների առկայության դեպքում՝ նախատեսված ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի 2-րդ կամ 3-րդ մասերով, արարքները պետք է որակվեն հանցագործությունների համակցության կանոններով:

16. Սույն գործի փաստական հանգամանքներից հետևում է, որ Առաջին ատյանի դատարանը հաստատված է համարել ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանի մեղավորությունն իրեն մեղսագրվող՝ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով ու նույն օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված հանցավոր արարքները կատարելու մեջ⁶:

Մինչդեռ, Վերաքննիչ դատարանն ընդգծել է, որ բնակարանի մուտքի դռան փականը վնասելու միջոցով այնտեղ ապօրինի մուտք գործելը և գողություն կատարելն ընդգրկված է ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետի դիսպոզիցիայում, և այն ուրիշի գույքը դիտավորությամբ վնասելու համար քրեական պատասխանատվություն նախատեսող ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով լրացուցիչ որակում չի պահանջում: Արդյունքում, Վերաքննիչ դատարանն Առաջին ատյանի դատարանի դատավճիռը բեկանել և փոփոխել է, ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանին ՀՀ նախկին քրեական

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 8-րդ կետը:

օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով ճանաչել է անմեղ ու արդարացրել՝ արարքում հանցակազմի բացակայության պատճառաբանությամբ⁷:

17. Վերոշարադրյալ փաստական հանգամանքները գնահատման ենթարկելով սույն որոշման 13-րդ կետում մեջբերված իրավական դիրքորոշումների համատեքստում՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վերաքննիչ դատարանի հետևություններն առ այն, որ ուրիշի գույքի վնասումն ընդգրկված է ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով նախատեսված՝ բնակարան ապօրինի մուտք գործելով գողության հանցակազմի դիսպոզիցիայում, հետևաբար ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածով լրացուցիչ որակում չի պահանջում, հիմնավոր չեն:

Մինևս սույն ժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում ընդգծել, որ, ի տարբերություն ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի, ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքով գույքի պաշտպանության կամ պահպանման համար նախատեսված սարքավորումը, համակարգը, կառույցը կամ այլ միջոցը **ոչնչացնելով կամ վնասելով** կատարված գողությունը, նախատեսվելով որպես ծանրացնող հանգամանք, արդեն իսկ ընդգրկվել է գողության հանցակազմում և դարձել դրա որակյալ տեսակի բաղկացուցիչ մասը:

18. ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«1. Ուրիշի գույքը դիտարկորոշյալն ոչնչացնելը կամ վնասելը, որը զգալի չափերի վնաս է պատճառել՝*

պարթվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի հինսպարիկից հարյուրասպարիկի չափով, կամ կալանքով՝ առավելագույնը երկու ամիս ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը երկու տարի ժամկետով

(...)»:

ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 175-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ *«Սույն գլխում զգալի չափ է համարվում հանցագործության պահին Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երեսնասպարիկից հինգհարյուրասպարիկը չգերազանցող գումարը (արժեքը) (...)*»:

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 9-րդ կետը:

ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի 1-ին մասը պատասխանատվություն է սահմանում ուրիշի գույքը ոչնչացնելու կամ վնասելու համար, որը **խոշոր չափերի** գույքային վնաս է պատճառել, իսկ նույն օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 17-րդ կետի համաձայն՝ պատճառված գույքային վնասի խոշոր չափ է համարվում 500.000 ՀՀ դրամից մինչև 5 միլիոն ՀՀ դրամը:

19. Մեջբերված իրավակարգավորումներից հետևում է, որ ի տարբերություն ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասի, որի պարտադիր հատկանիշ է **զգալի չափերի** (30.000 ՀՀ դրամից 500.000 ՀՀ դրամը չգերազանցող գումարը) վնասի պատճառումը, ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 264-րդ հոդվածի 1-ին մասի օբյեկտիվ կողմի պարտադիր հատկանիշ է **խոշոր չափերի** (500.000 ՀՀ դրամից 5 միլիոն ՀՀ դրամը չգերազանցող գումարը) գույքային վնասի պատճառումը: Մինևնույն ժամանակ, ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 254-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով սարքավորումը, համակարգը, կառույցը կամ այլ միջոցը **ոչնչացնելով կամ վնասելով** կատարված գողության պարագայում, օրենսդիրը պատճառած գույքային վնասի նվազագույն չափ չի սահմանել⁸:

20. Սույն գործի փաստական հանգամանքներից բխում է, որ Վ.Ստեփանյանին մեղսագրվել է գողության ընթացքում տուժողի գույքին 60.000 ՀՀ դրամի չափով վնասի պատճառում:

21. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական տվյալը գնահատման ենթարկելով սույն որոշման 18-19-րդ կետերում մեջբերված իրավական նորմերի և արտահայտված իրավական դիրքորոշումները լույսի ներքո՝ Վճռաբեկ դատարանը փաստում է, որ տուժողի գույքին 60.000 ՀՀ դրամի չափով վնաս պատճառելու արարքը շարունակում է մնալ հանցավոր և համապատասխանում է ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 254-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված հանցագործության հատկանիշներին: Սակայն, նշված հոդվածի և ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասի սանկցիաների համեմատական

⁸ Նույնպիսի մոտեցում օրենսդիրը որդեգրել է նաև, օրինակ, ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 452-րդ հոդվածի 2-րդ մասում՝ որպես «Պաշտոնատար անձի օրինական ծառայողական կամ քաղաքական գործունեությանը միջամրելու» հանցակազմի ծանրացնող հանգամանք նախատեսելով «գույքը ոչնչացնելու կամ վնասելու» հատկանիշը:

վերլուծությունը⁹ վկայում է այն մասին, որ նոր օրենքն այդ արարքի համար առավել խիստ պատիժ է նախատեսում, հետևաբար, ՀՀ գործող քրեական օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով, համաձայն որի՝ *«Արարքի հանցավորությունը սահմանող, պարիժը խարացնող կամ հանցանք կամ քրեական օրենսդրությամբ նախատեսված արարք կատարած անձի վիճակն այլ կերպ վարթարացնող օրենսդրությունը հետադարձ ուժ չունի»*, այն չի կարող հետադարձ ուժ ունենալ¹⁰: Հետևաբար, ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանին մեղսագրված արարքները ենթակա են որակման հանցանքների համակցությամբ՝ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով և 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

22. Վերոնշյալի հետ մեկտեղ, Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում քննարկել ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ քրեական հետապնդումը բացառող հանգամանքի առկայության հարցը:

Մասնավորապես, 1998 հուլիսի 1-ին ընդունված ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրք) 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Քրեական գործ չի կարող հարուցվել և քրեական հետապնդում չի կարող իրականացվել, իսկ հարուցված քրեական գործի վարույթը ենթակա է կարճման, եթե*

(...)

6) *անցել են վաղեմության ժամկետները (...)*»:

Նույն օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ *«Դատարանը, հայրնաբերելով քրեական հետապնդումը բացառող հանգամանքներ, լուծում է ամբաստանյալի նկատմամբ քրեական հետապնդումը դադարեցնելու հարցը»*:

ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *«Ոչ մեծ ծանրության հանցագործություններ են համարվում դիտավորությամբ կատարված այն արարքները, որոնց համար սույն օրենսգրքով նախատեսված*

⁹ Տե՛ս սույն որոշման 14-րդ և 18-րդ կետերը:

¹⁰ Տե՛ս, *mutatis mutandis*, Վճռաբեկ դատարանի՝ Նորայր Հովհաննիսյանի գործով 2022 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ ԵԴ/0721/01/20 որոշման 19-րդ կետը:

առավելագույն պարիժը չի գերազանցում երկու տարի ժամկետով ազատագրկումը (...):»:

ՀՀ քրեական օրենսգրքի 75-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«1. Անձն ազատվում է քրեական պատասխանատվությունից, եթե հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից անցել են հետևյալ ժամկետները.*

1) երկու տարի՝ ոչ մեծ ծանրության հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից. (...):

2. Վաղեմության ժամկետը հաշվարկվում է հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու պահը: (...):»¹¹:

ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված արարքը դիտավորյալ հանցագործություն է, որի համար նախատեսված ազատագրկման ձևով պատժի ժամկետը չի գերազանցում երկու տարին, ուստի այն դասվում է ոչ մեծ ծանրության հանցագործությունների շարքին: Հետևաբար, նշված հոդվածով սահմանված հանցավոր արարքը կատարած անձն ազատվում է քրեական պատասխանատվությունից, եթե հանցանքն ավարտված համարելու օրվանից մինչև դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու պահն անցել է երկու տարի:

23. Մեջբերված նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ օրենսդիրը վաղեմության ժամկետն անցնելը դիտում է որպես քրեական գործի վարույթը և քրեական հետապնդումը բացառող հանգամանք՝ սահմանելով, որ քրեական գործ չի կարող հարուցվել և քրեական հետապնդում չի կարող իրականացվել, իսկ հարուցված քրեական գործի վարույթը ենթակա է կարճման, եթե անցել են վաղեմության ժամկետները:

24. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանին ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով

¹¹ Անձի վիճակը վատթարացնող օրենքին հետադարձ ուժ չտալու օրենսդրական պահանջի համաձայն՝ ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ կիրառելի է հանցավոր արարքը կատարելու պահին գործող՝ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքով նախատեսված՝ վաղեմության ժամկետն անցնելու հետևանքով քրեական պատասխանատվությունից ազատելու իրավական կարգավորումը:

մեղսագրվող արարքն ավարտվել է առավելագույնը *2020 թվականի մարտի 3-ին*¹² և *2022 թվականի մարտի 3-ի* դրությամբ վերջինիս նկատմամբ առկա չէ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռ:

25. Նախորդ կետում մեջբերված և վերլուծված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 22-23-րդ կետերում շարադրված իրավական վերլուծության լույսի ներքո՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով քրեական հետապնդումը ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ հոդվածի հիման վրա պետք է դադարեցնել՝ քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության ժամկետն անցած լինելու հիմքով:

26. Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վերաքննիչ դատարանը, ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով առաջադրված մեղադրանքում Վ.Ստեփանյանին արդարացնելով, թույլ է տվել նյութական իրավունքի խախտում, ինչը ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 397-րդ հոդվածի համաձայն՝ հիմք է ստորադաս դատարանի դատական ակտը բեկանելու համար: Մինևույն ժամանակ, հաշվի առնելով, որ Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով անցել է քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության ժամկետը, ուստի անհրաժեշտ է վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն՝ ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանի վերաբերյալ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով Առաջին ատյանի դատարանի՝ 2021 թվականի հունվարի 25-ի դատավճիռը և Վերաքննիչ դատարանի՝ 2021 թվականի մայիսի 19-ի որոշումը բեկանել և փոփոխել՝ ամբաստանյալ Վ.Ստեփանյանի նկատմամբ ՀՀ նախկին քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով քրեական հետապնդումը դադարեցնել՝ քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության ժամկետն անցած լինելու հիմքով:

Հիմք ընդունելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի պահանջն առ այն, որ քրեական դատավարությունում քաղաքացիական հայցը

¹² Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

լուծվում է դատավճռով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ստորադաս դատարանների դատական ակտերը պետք է փոփոխել նաև քաղաքացիական հայցի մասով. տուժող Ա.Ալավերդյանի կողմից ներկայացված և ամբողջությամբ բավարարված քաղաքացիական հայցի գումարից պետք է հանել գույքը վնասելու հետ կապված 60.000 (վաթսուն հազար) ՀՀ դրամ գումարը՝ այդ մասով քաղաքացիական հայցը թողնելով առանց քննության: Մինևույն ժամանակ, Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 155-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, քրեական դատավարությունում հարուցված քաղաքացիական հայցը, որը դատարանի կողմից թողնվել է առանց քննության, կարող է հետագայում հարուցվել քաղաքացիական դատավարության կարգով¹³:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 162-րդ, 163-րդ, 171-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքի 35-րդ, 39-րդ, 43-րդ, 361¹-րդ, 367-րդ, 415.1-րդ, 418.1-րդ, 419-րդ, 422-423-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Ամբաստանյալ Վրեժ Վաղինակի Ստեփանյանի վերաբերյալ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով և քաղաքացիական հայցի մասով Սյունիքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2021 թվականի հունվարի 25-ի դատավճիռը և ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի՝ 2021 թվականի մայիսի 19-ի որոշումը բեկանել և փոփոխել:

2. Ամբաստանյալ Վրեժ Վաղինակի Ստեփանյանի նկատմամբ 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 185-րդ հոդվածի 1-ին մասով քրեական հետապնդումը դադարեցնել՝ քրեական պատասխանատվության ենթարկելու վաղեմության ժամկետն անցած լինելու հիմքով:

¹³ Տե՛ս նաև Վճռաբեկ դատարանի՝ *Ռուսդամ Սահակյանի* գործով 2023 թվականի հունիսի 16-ի թիվ ԵԴ/0864/01/20 որոշման 16-րդ կետը:

3. Ամբաստանյալ Վրեժ Վաղինակի Ստեփանյանին թողնել կրելու 2003 թվականի ապրիլի 18-ին ընդունված ՀՀ քրեական օրենսգրքի 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.1-րդ կետով նշանակված՝ 4 (չորս) տարի 6 (վեց) ամիս ժամկետով ազատազրկումը՝ առանց գույքի բռնագրավման:

Ամբաստանյալ Վրեժ Վաղինակի Ստեփանյանից հոգուտ տուժող Արթուր Ալավերդյանի բռնագանձել 832.000 (ութ հարյուր երեսուներկու հազար) ՀՀ դրամ՝ որպես հանցագործությամբ պատճառված գույքային վնասի հատուցում: Գույքը վնասելու հետ կապված 60.000 (վաթսուն հազար) ՀՀ դրամի չափով քաղաքացիական հայցը թողնել առանց քննության:

4. Ստորադաս դատարանների դատական ակտերը մնացած մասով թողնել անփոփոխ:

5. Որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում կայացման պահից, վերջնական է և ենթակա չէ բողոքարկման:

Նախագահող՝	_____	<u>Հ.ԱՍԱՏՐՅԱՆ</u>
Դատավորներ՝	_____	<u>Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ</u>
	_____	<u>Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆ</u>
	_____	<u>Ս.ՕՀԱՆՅԱՆ</u>